

A Comparison of Türkiye and Finland Education Systems in General Structure, Education Policies, The Success in PISA and TIMSS

Melih Dikmen ¹ Ayfer Yıldırım ²

To cite this article:

Dikmen, M. ve Yıldırım, A. (2025). A comparison of Türkiye and Finland education systems in general structure, education policies, the success in PISA and TIMSS [Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin genel yapılanması, eğitim politikaları, PISA ve TIMSS başarılarının karşılaştırılması] *Electronic Journal of Education Sciences*, [Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi], 14(28), 121-144. DOI: 10.55605/ejedus.1705893

Research article

Received: 2025-05-25

Accepted: 2025-11-09

Abstract

This study aims to identify the shortcomings and strengths of our current education system and make recommendations by comparing the education systems and international achievements of Finland and Turkey. For this purpose, the research was designed according to the document review method, one of the qualitative research methods. In addition, the study utilized the horizontal approach, one of the comparative education approaches. Document review technique was used as the data collection tool. ERIC, Yöktez, Dergipark, and Google Scholar databases were searched, and a total of 50 studies were found between 2015 and 2025. Furthermore, reports from reliable sources such as OECD, EURYDICE, EDUFI, NUFFIC, FESIN were utilized. Subsequently, the findings were interpreted, compared, and presented in tabular form. The study concluded that the emphasis on applied education and training qualified teachers in the Finnish education system affects the quality of education and, as a result, leads to increased success in PISA and TIMSS assessments. Furthermore, it has been concluded that differences in education systems are related to ensuring equal opportunities in education, moving beyond rote learning, and raising awareness among students from the pre-school period onwards. In this context, recommendations have been made regarding possible reforms in the Turkish education system aimed at improving performance in international exams and school organization. The research is significant in that it contributes to identifying and addressing deficiencies in education, taking into account the Finnish education system.

Keywords: Comparative education, Finland education system, PISA, TIMSS, OECD, student achievement

¹ Assoc. Prof. Dr., mdikmen@firat.edu.tr, Firat University

² Master's, Firat University

Türkiye ve Finlandiya Eğitim Sisteminin Genel Yapılanması, Eğitim Politikaları, PISA ve TIMSS Başarılarının Karşılaştırılması

Melih Dikmen ³ Ayfer Yıldırım ⁴

Atıf:

Dikmen, M. ve Yıldırım, A. (2025). A comparison of Türkiye and Finland education systems in general structure, education policies, the success in PISA and TIMSS [Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin genel yapılanması, eğitim politikaları, PISA ve TIMSS başarılarının karşılaştırılması] *Electronic Journal of Education Sciences*, [Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi], 14(28), 121-144. DOI: 10.55605/ejedus.1705893

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 2025-05-25

Kabul Tarihi: 2025-11-09

Öz

Bu çalışmada Finlandiya ve Türkiye'nin eğitim sistemlerini ve uluslararası başarılarını karşılaştırarak mevcut eğitim sistemimizin eksik yönlerini ve yeterliliklerini belirleyip önerilerde bulunmak amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemine göre desenlenmiştir. Bunun yanı sıra araştırmada karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından biri olan yatay yaklaşımdan yararlanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. ERIC, Yöktez, Dergipark, Google Scholar veri tabanları taranmış, toplamda 2015-2025 yılları arasında 50 çalışmaya ulaşılmıştır. Ayrıca OECD, EURYDICE, EDUFI, NUFFIC, FESIN gibi güvenilir kaynakların sunmuş oldukları raporlardan yararlanılmıştır. Daha sonrasında bulgular yorumlanmış, karşılaştırılmış ve tablo şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmada Finlandiya eğitim sisteminde uygulamalı eğitime ve nitelikli öğretmen yetiştirmeye önem verilmesinin, eğitimin kalitesini etkilediğine ve bu durumun bir sonucu olarak PISA ve TIMSS değerlendirmelerinde elde edilen başarıların arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca eğitim sistemlerine ilişkin farkların eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, ezberci sistemin dışına çıkılması ve öğrencilerin okul öncesi dönemden itibaren bilinçlendirilmesi ile ilişkili olduğu kanısına varılmıştır. Bu kapsamda Türk eğitim sisteminde uluslararası sınavlarda başarıyı arttırmaya ve okul yapılanmasına yönelik bazı düzenlemelerin yapılabileceğine dair önerilerde bulunulmuştur. Araştırma Finlandiya eğitim sistemi göz önünde bulundurularak, eğitim alanında görülen eksikliklerin tespit edilip giderilmesi konusunda katkı sağlaması bakımından öneme sahiptir.

Anahtar Sözcükler: Karşılaştırmalı eğitim, Finlandiya eğitim sistemi, PISA, TIMSS, OECD, öğrenci başarısı.

³ Doç. Dr., mdikmen@firat.edu.tr, Firat Üniversitesi

⁴ Yüksek Lisans, Firat Üniversitesi

Giriş

Eğitim, insanlık tarihi boyunca toplumsal gelişmenin temelinde yatan en önemli unsurlardan biridir. Toplamların ilerleyebilmesi, küresel ölçüde rekabet edebilmesi eğitim ile yakından ilişkilidir. Bu bağlamda eğitim, ülkelerin refah seviyelerine dair ipuçları veren ve küresel çapta bir rekabet ortamının oluşmasının temelinde yatan önemli bir olgu olarak kabul edilmektedir. Özellikle bilgi ekonomisinin ön plana çıktığı çağımızda eğitim, ekonomik ve toplumsal gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlayan önemli bir olgudur (Mazur vd., 2025; Hart ve Rodgers, 2024). Bu nedenle birçok ülke, dünya çapındaki rekabet ortamında bir yer edinme çabası için eğitimin niceliğini ve niteliğini artırmaya yönelik girişimlerde bulunmaktadır (Zalli, 2024).

Eğitim alanındaki köklü değişiklikler, toplumların diğer ulusların eğitim sistemlerini merak etmelerine ve bu alanda araştırma yapmalarına neden olmuştur. Son yıllarda gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişmekte olan ülkeler de mevcut eğitim sistemlerini diğer ülkelerle karşılaştırarak uluslararası değerlendirme yapma konusunda isteklidirler (Ustun ve Eryılmaz, 2018). İki ülkenin eğitim sisteminin karşılaştırılması olarak tanımlanan karşılaştırmalı eğitim, bir ülkenin eğitim sistemindeki uygulamaları ve eğitime dair bazı verilerin analiz edilmesine yönelik yapılan bir araştırma türüdür (Atasoy ve Güllühan, 2024). Ayrıca karşılaştırmalı eğitim, eğitime dair bazı bilgileri ve karşılaşılan güçlükleri ortaya çıkaran, yapılacak çalışmalar için varsayımlar üreten, ulusal ve uluslararası eğitimin bazı özellikleri ile ilgili durumları ortaya koyan bir alandır (King, 2012). Erdoğan (2003), ülkelerin eğitim sisteminin karşılaştırılmasının eğitim yapılarının anlaşılmasına ve eğitim alanında geleceğe yönelik önemli kararlar almalarına katkıda bulunacağını belirtmektedir. Dolayısıyla karşılaştırmalı eğitim ülkelerin eğitim sistemini karşılaştırırken benzerlik ve farklılıkların daha somut verilerle analiz edilmesini sağlamaktadır.

Günümüzde ülkelerin eğitime dair görüşleri, eğitim sistemleri ve eğitim alanındaki başarıları farklılaşmaktadır. Eğitim alanındaki bu değişimlerin yapılan yatırımlar, öğretmen sayısı, okullaşma oranı, mezun olunan kademe gibi pek çok unsur üzerinden karşılaştırılabilir. Bu tür karşılaştırmalar ülkelerin eğitim sistemlerinin gelişmişlik seviyesi hakkında ipuçları verebilmektedir (Ceğer, 2018). Bu bağlamda son yıllarda Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemi örneği karşılaştırılmaya değer ülkeler olarak görülebilir (Maya ve Yakut, 2023). Bilim ve teknoloji alanındaki hızlı değişim ve gelişmeler, Türk eğitimde önemli düzenlemeleri birlikte getirmiştir. Bu düzenlemeler nitelikli bireyler yetiştirmek için eğitimde yenilik ve değişiklikleri kapsamaktadır. Bu kapsamda Türk eğitim sisteminde Türkiye yüzyılı maarif modeli ile öğretim programında önemli değişikliklere gidilmiştir (Ülçay, 2024). Bunun yanı sıra pandemi dönemi sonrasında dijital araçların eğitime entegre edilmesinin gerekliliğinin anlaşılmasıyla beraber eğitim sistemlerinin dönüşümü de hızlanmıştır (Matsieli ve Mutula, 2024). Bu durumun bir sonucu olarak öğrencilerin akademik başarılarının ve becerilerinin uluslararası düzenlenen sınavlar ile ölçülmesi, Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin değerlendirilmesini daha anlamlı kılmaktadır.

Literatür Taraması

Türk eğitim sistemi incelendiğinde eğitimin kendi içerisinde örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Örgün eğitim daha çok resmi olarak okullarda yürütülen çalışmalara dayanırken yaygın eğitim ise okul dışında hayat boyu öğrenme felsefesine dayanmaktadır (Tınaztepe vd., 2021). Bu felsefe aynı zamanda eğitimin amacının oluşmasında önemli bir yer tutar. Bu kapsamda Türk eğitim sisteminin temel amacı Türkiye sınırları içerisinde yaşayan bütün bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre eğitim

ihtiyacının karşılanması ve bu amaçla gerekli yönlendirmelerin yapılmasıdır (MEB, 2018). Bu hedeflere ulaşmak için son yıllarda Türkiye'nin eğitime ayırdığı bütçenin arttığı, öğretmen sayısının yükseldiği ve fırsat eşitliğine yönelik bir takım çalışmalar yapıldığı görülmektedir (TÜİK, 2023).

Türk eğitim sisteminde mevcut eğitim programından yeterince verim alınamaması ve eğitim alanında görülen eksiklikler yeni bir öğretim programı oluşturma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Covid-19, dünya çapında eğitim alanında dijitalleşmeyi esas alarak köklü değişikliklere gidilmesinin önünü açmıştır (Gopika ve Rekha, 2025). Pandemi süreci geleneksel sınıf ortamından modern eğitim anlayışına geçişin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Bu dönemde dijital araçlarının kullanımı yaygın hale gelmiştir. Ancak bu süreçte bazı altyapı sorunlarının görülmesi bazı eksiklikler olarak kabul edilmiştir (Imran vd., 2025; Tohumoglu vd., 2025). Pandemi ve içinde bulunduğumuz dönemin özellikleri dikkate alınarak Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programıyla köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu öğretim programıyla eğitime yeni bir bakış açısı kazandırılarak gelişen ve değişen bilgiye uyum sağlamak hedeflenmiştir (Ülçay, 2024; Duyul vd., 2025). Nitekim öğrencilerin eğitim konusundaki uyumu, uluslararası tecrübeleri, kullanılacak yöntem ve teknikler düşünülerek yapılacak olan yeniliklerin planlanmasıyla mümkündür.

Yapılan çalışmalar Finlandiya'nın eğitime önem verdiğini ve bu alanda gerekli yatırımların yaptığını göstermektedir (Çınar ve Doğan, 2019). Finlandiya eğitim felsefesinin temelinde özgür, öğrencilerin gelişimini destekleyen, bireysel kararlar alabilmelerini sağlayabilen ve her şeyden önce toplumsal değerleri gözetip vatandaşlık bilinciyle hareket edebilen bireylerin yetiştirilmesini gerektiren bir bakış açısı hakimdir. Bu kapsamda yaşam boyu öğrenme anlayışı Fin eğitim sisteminde önemli bir yer tutmaktadır. Bunun yanı sıra özel eğitim hizmetleri de Fin eğitim sisteminde önemli hususlardan biridir. Finlandiya'da özel eğitim gereksinimi olan bireyler dikkate alınarak öğrenme öğretme süreci hazırlanmaktadır (EURYDICE, 2024). Finlandiya eğitim sisteminde ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrencilerin pedagojik yeterliliklerini ve öğrenme sürecindeki gelişimlerini değerlendirmeye yönelik tasarlanmıştır. Ayrıca Finlandiya eğitim sisteminde kısa vadeli yeniliklerin uygulandığı bir sistemin aksine istikrarlı uygulanan bir eğitim anlayışının benimsendiği görülmektedir (Sahlberg, 2015). Bu doğrultuda Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemleri karşılaştırmaya değer bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eğitim alanında yürütülen çalışmalar farklı ülkelerin eğitim sistemlerini incelemenin, eğitim sürecinin iyileştirilmesi sürecinde göz önünde bulundurulması gereken önemli bir konu olduğunu göstermektedir (Memduhoğlu, 2008). Çünkü eğitim sistemlerinin incelenmesi ülkelerin eğitim sistemindeki eksikliklerin farkına varılmasına katkıda bulunarak mevcut eksiklikleri giderme konusunda öneriler sunar. Buradan yola çıkarak Finlandiya eğitim sisteminin uluslararası ölçekli sınavlarda üstün başarılar göstermesi nedeniyle örnek alınabilecek bir yapıda olması (Demirkan, 2018), Fin eğitim sisteminin dünya çapında incelenmesine neden olmuştur. Aynı zamanda Finlandiya, teorik bilginin uygulamaya dönüşmesi noktasında örnek alınacak en önde gelen eğitim sistemlerinden birine sahiptir (Anggoro vd., 2023). Fin eğitim sisteminin bu başarıları Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) ve Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS) sonuçlarına da yansımıştır. Bu sınavlar katılımcı ülkelerin öğrenci başarılarını ve sıralamalarını göstermesi bakımından önemlidir (Üstün ve Eryılmaz, 2018). TIMSS değerlendirmesi ilk olarak 1995 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu uluslararası sınav, öğrencilerin fen bilimleri, matematik alanında gösterdiği performansı, problem çözme ve mantık yürütme becerilerini değerlendiren en kapsamlı yapılardan biri olup her dört yılda bir yapılmaktadır

(Lee ve Chen, 2019). 2023 yılında TIMSS değerlendirmesine dördüncü sınıf düzeyinde 59 ülke 12014 okul, sekizinci sınıf düzeyinde ise 44 ülke 8786 katılım göstermiştir (MEB, 2023). PISA ise ilk olarak 2000 yılında gerçekleştirilmiştir (MEB, 2018). PISA on beş yaş düzeyinde ortaokulu tamamlamış öğrencilerin bilgi ve becerilerini ölçmekte ve yetmiş ülkeyi aşkın bir katılımcı sayısına sahiptir (OECD, 2013). Bundan dolayı PISA sınavlarının hem ülkeler arası hem de ülkeler içerisinde eğitim alanında rekabeti teşvik edici bir etkisi bulunmaktadır. Bu sınavda öğrencilerin akıl yürütme ve yorumlama becerilerin değerlendirilmesi amaçlanır (Çepni ve Çoruhlu, 2010). Türkiye PISA testlerine ilk olarak 2003 yılında katılım sağlamıştır (MEB, 2018).

Araştırmanın Problemi ve Önem

Ülkelerin çağdaş reformlara uyum sağlayabilmeleri eğitim alanında meydana gelen değişiklikleri yakından takip etmeleriyle ilişkilidir. Bu nedenle karşılaştırmalı eğitim, eğitimde başarıya ulaşmış farklı ülkelerin sistemlerine dair bazı durumların araştırılmasını içerir (Erdoğan, 2003). Dünyadaki birçok ülke Covid-19 salgını ve yapay zekâ teknolojilerinin gelişimi gibi önemli dönüm noktalarında eğitim süreçlerinde bir takım güncellemeler yapmaktadır. Benzer bir şekilde Türk eğitim sisteminde de bazı yenilikler ve gelişmeler olmuştur. Bunlar arasında en dikkat çeken öğretim programında yapılan köklü değişikliktir. Bu değişikliklerin yansımaları, hem uluslararası ölçekli sınavların sonuçları hem de eğitimde başarılı ülkelerin uygulamalarıyla ortaya koydukları çıktılarla karşılaştırılarak daha kapsamlı bir biçimde değerlendirilebilir. Bu nedenle eğitimde kalitenin arttırılmasına yönelik Finlandiya eğitim sisteminin ve Finlandiya’da eğitim alanında gerçekleştirilen faaliyetlerin incelenmesi önemlidir (Maya ve Yakut, 2023). Bu bağlamda her iki ülkenin eğitim politikalarının incelenmesi, eğitim sistemlerinde gerçekleştirilecek yeniliklere dayanak oluşturabilir. Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemlerinin karşılaştırılmasına ilişkin birçok araştırma (İş, 2017; Çetinkaya vd., 2013) yürütülmüştür. Yapılan bu araştırmalarda okulöncesi ve öğretmen yetiştirme boyutlarının üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu araştırma, Türkiye ve Finlandiya’da eğitim alanında gerçekleştirilen güncel reformlar ile PISA ve TIMSS sonuçlarını dikkate alarak her iki ülkenin eğitim sistemlerini çok boyutlu ve bütüncül bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışma, alanyazına Finlandiya ve Türkiye eğitim sistemlerinin uluslararası sınavlarla ilişkilendirilerek, eğitimin farklı boyutlarını değerlendirme olanağı sunması konusunda katkı sunabilir. Ayrıca araştırma, Finlandiya eğitim sisteminden elde edilen bulgular ışığında Türk eğitim sisteminde geliştirilmesi gereken alanların belirlenmesine ve yapıcı öneriler sunulmasına ışık tutabilir. Bu kapsamda araştırmanın temel amacı Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemlerinin genel yapılanmasını, eğitim politikalarını ve PISA ile TIMSS sonuçlarını karşılaştırarak Türk eğitim sisteminde geliştirilmesi gereken yönleri belirlemektir. Bununla birlikte araştırma Türk eğitim sistemine yönelik iyileştirme önerileri sunmak ve geleceğe yönelik eğitim planlamalarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Aşağıdaki araştırma soruları bu çalışmaya kaynaklık etmektedir:

Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin genel amaçları ve eğitim politikaları nelerdir?

Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin okul yapılanması nasıldır?

Türkiye ve Finlandiya’nın Okul Öncesi Eğitim Sistemi nasıldır?

Türkiye ve Finlandiya’nın Temel Eğitim Sistemi nasıldır?

Türkiye ve Finlandiya’nın Ortaöğretim Sistemi nasıldır?

Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin yükseköğretim sistemi nasıldır?

Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin öğretmen yetiştirme sistemi nasıldır?

Türkiye ve Finlandiya PISA sınavlarında ne düzeyde başarı göstermiştir?

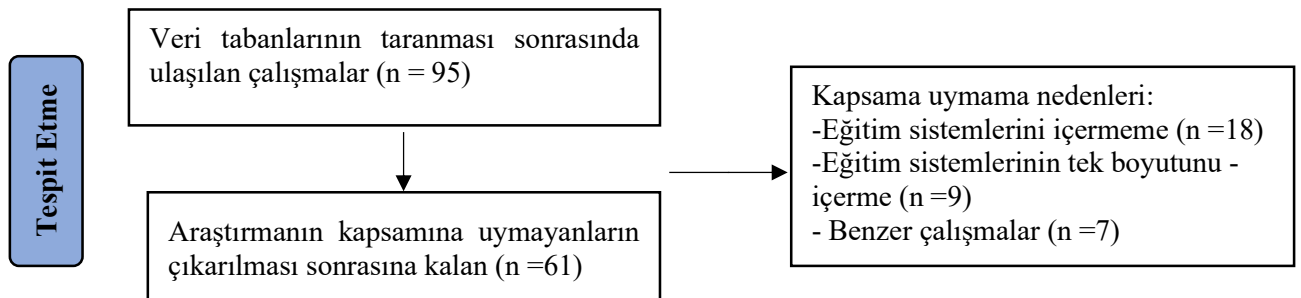
Türkiye ve Finlandiya TIMSS sınavlarında ne düzeyde başarı göstermiştir?

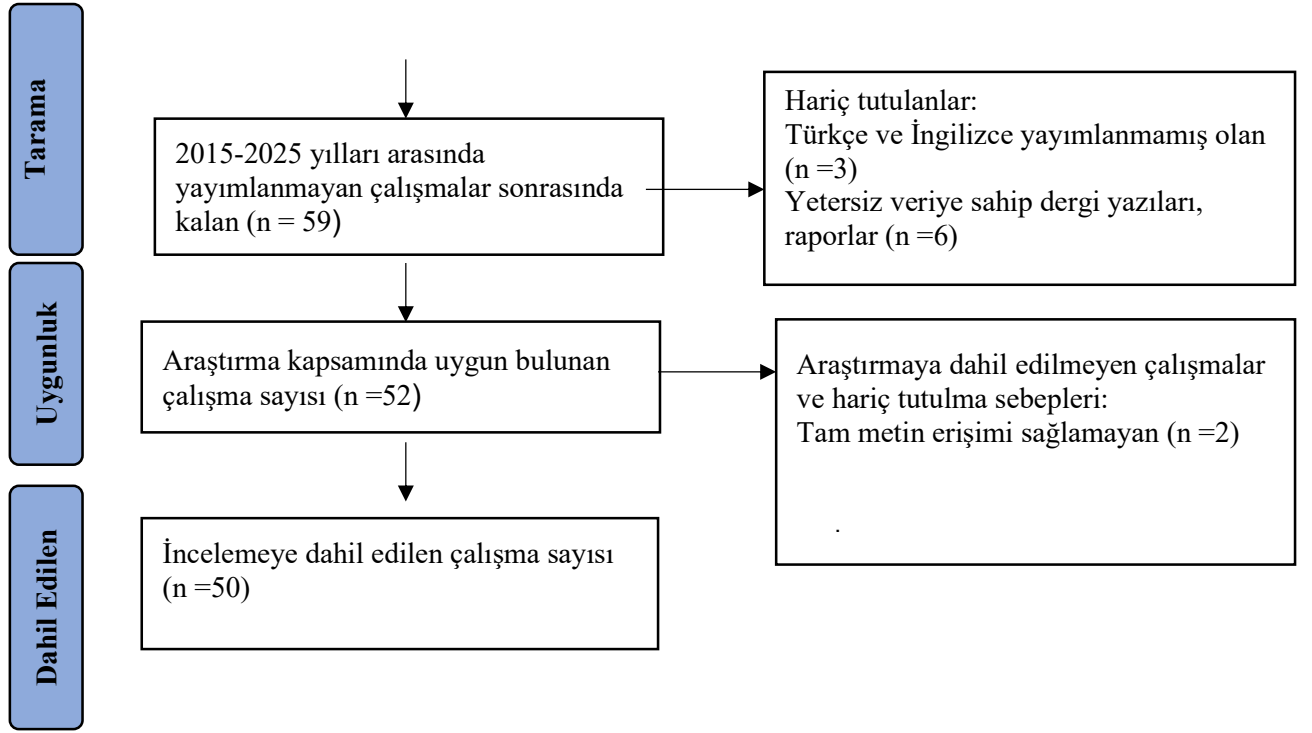
Yöntem

Araştırma nitel araştırma yöntemleri kapsamında değerlendirilen doküman inceleme yöntemine uygun olarak desenlenmiştir. Doküman inceleme, araştırmaya ilişkin verilerin temel kaynağı olarak kabul edilebilen dokümanların derinlemesine incelenmesi, yorumlanması ve analiz edilmesine dayanan bir yöntemdir (Sak vd., 2021). Ayrıca bu araştırmada Finlandiya ve Türk eğitim sisteminin özelliklerine, genel işleyişine ve uluslararası sınavlarda elde edilen sonuçlara yönelik olarak karşılaştırmalı eğitim yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmada karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından yatay yaklaşımdan yararlanılmıştır. Erdoğan (2015) yatay yaklaşımı eğitim sistemlerindeki değişkenlerin bütüncül bir bakış açısıyla ve birbiriyle paralel olarak incelenmesi şeklinde tanımlamıştır. Araştırmada yatay yaklaşımdan faydalanılarak Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin bütün boyutları öncelikli olarak kendi içerisinde değerlendirilmiş, sonrasında ise bu boyutlar eğitim alanındaki diğer unsurlarla değerlendirilerek karşılaştırılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Doküman inceleme, birincil ve ikincil kaynak niteliğinde bulunan dokümanlara ulaşılması, incelenmesi, bu verilerin sorgulanması ve değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir (Özkan, 2019). Bu araştırmada doküman inceleme aracılığıyla iki farklı ülkenin eğitim sistemi ile alakalı olgu ve olaylar incelenerek, bilimsel kaynaklar analiz edilmiştir. Veri toplama sürecinde öncelikli olarak Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemi ile alakalı hangi veri tabanlarından yararlanılacağına karar verilmiştir. Veri tabanı olarak ERIC, Google Scholar, Dergipark ve Yöktez, gibi güvenilir kaynaklar sunan veri tabanlarından yararlanılmıştır. Ayrıca OECD, EURYDICE, EDUFI, NUFFIC, FESIN raporları ile her iki ülkenin Milli Eğitim Bakanlığına ait resmi web sitelerinden elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırma sürecinde hangi veri tabanlarının kullanılacağına karar verildikten sonra “PISA sınavları”, “TIMSS değerlendirmesi”, “Türk eğitim sistemi”, “Fin eğitim sistemi”, “öğrenci başarıları” gibi anahtar kelimeler kullanılarak genelden özele bir anlayışla taratılmaya başlanmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler 2024-2025 yılları arasında yaklaşık iki aylık bir zaman diliminde elde edilmiştir. Bu süreçte anahtar kelimeler kullanılarak yapılan taramalar sonucunda 2015-2025 yılları arasında bu alanda yapılan toplamda 50 çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışmalarda doğrudan Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemine ilişkin veriler içeren ve iki ülkenin eğitim sistemlerinin karşılaştırılmasını içeren araştırmalar esas alınmıştır. Araştırmanın konu kapsamı dışında kalan çalışmalar araştırmaya dahil edilmemiştir. Araştırmada eğitim sistemlerine kapsamında incelenen çalışmalar Şekil 1’ de verilmiştir.

Şekil 1. 2015-2025 yılları arasında Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemlerine ilişkin yapılan çalışmaların belirlenme süreci

Şekil 1’ de görüldüğü üzere veri tabanlarının taranması sonucunda mevcut araştırma için uygun bulunan toplam çalışma sayısı 50 olarak belirlenmiştir. Dahil edilme ve hariç tutulma kriterleri göz önünde bulundurulduğunda çalışmaların araştırma kapsamına uymaması ($n= 34$) hariç tutulmanın en büyük nedenidir. Bu doğrultuda eğitim sistemlerine ilişkin bilgileri içermeme ($n=18$) ve eğitim sistemlerinin tek bir boyutunu içermeme ($n=9$) bir kriter olarak alınmıştır. Bunun yanı sıra yetersiz veriye sahip rapor ve belgeler de araştırma kapsamına dahil edilmemiştir. Ayca tam metin erişim sağlanamayan çalışmalar ($n=2$) da konu kapsamı dışında tutulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Yıldırım ve Şimşek (2006) nitel araştırmalarda güvenilirliği, çalışmanın yürütüldüğü farklı zamanlarda aynı ya da benzer sonuçlara ulaşılabilmesi olarak tanımlamıştır. Güvenirliğin sağlanması için elde edilen verilerin birbiriyle tutarlı olmasına, açık ve detaylı bir şekilde düzenlenmiş olmasına dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu kapsamda araştırmada güvenilirliği sağlamak amacıyla dokümanların güncel olması, içeriğinin doğru, inanılır olması ve aslını yansıtmaması göz önünde bulundurulmuştur. Verilerin güvenirliliğini arttırmak için eğitim sistemlerinin işleyişine ilişkin bilgiler gerçeği yansıtacak şekilde farklı kaynaklardan karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve verilerin tutarlı olup olmadığı teyit edilmiştir. Geçerlik konusunda ise Karataş (2015) dış geçerliği elde edilen verilerin genellenebilir olması ve verilerin aktarılma şeklinin doğru olması olarak tanımlamıştır. Araştırmada dış geçerliği sağlamak amacıyla aktarılabirlik kapsamında, bir dil uzmanı eşliğinde değerlendirmeler yapılmış ve tarafsız olma ilkesi göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca aktarılabirlik konusunda dil uzmanı, özellikle yabancı kaynaklardan elde edilen dokümanların anlam bütünlüğünün korunması ve bu dokümanların aslına bağlı kalarak çevrilip, yorumlanması

bağlamında araştırmaya katkı sunmuştur. İç geçerliliğin sağlanması hususunda ise verilerin tutarlı olması gerektiğini vurgulanmıştır. Bu kapsamda araştırmada verilerin tutarlı bir şekilde aktarılması için farklı kaynaklardan elde edilen veriler karşılaştırılmıştır. Ayrıca geçerlik ve güvenilirliği sağlanmak için güvenilir veri tabanları, EURYDICE, EDUFI, OECD raporları ve bakanlıkların resmi sayfaları kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler analiz edilirken içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizi, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan bir tekniktir. Bu teknik, doğru, gerçekçi bilgiler elde etmek amacı ile var olan makale, tez, doküman gibi materyallerin belirli kriterler doğrultusunda incelenmesini amaçlar (Metin ve Ünal, 2022). Araştırmada verilerin analiz edilebilmesi için dokümanlardan elde edilen veriler, detaylı bir şekilde incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2011) verilerin temalar oluşturularak tanımlanmasının, elde edilen verilerin doğru bir şekilde değerlendirilmesini sağlayacağını ifade etmişlerdir. Bu kapsamda araştırmada temaların ve kodların önceden belirlendiği teorik içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırmada veriler Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemlerinin karşılaştırılması kapsamında eğitim politikaları, okul yapılanması, PISA ve TIMSS başarıları gibi başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Ayrıca her bir bulgu için temalar ve kodlar oluşturulurken uzman görüşleri alınmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirliğin sağlanması amacıyla kodlama süresince iki farklı araştırmacı birbirinden bağımsız olarak kodlamalar yapmıştır. Daha sonrasında ise oluşturulan temalar ve kodlar karşılaştırılmış ve bu noktada uzlaşmaya varılmıştır. Son olarak veriler Excel programından faydalanılarak tablo haline getirilmiştir ve iki ülkenin eğitim sistemindeki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırmalı eğitimde kullanılan yatay yaklaşım kapsamında yorumlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma sorularına ve çalışmanın problemine uygun olarak elde edilen veriler analiz edilmiş olup, Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemi ile ilgili bulgular tablo haline getirilip sunulmuştur.

Araştırmada Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin genel amaç ve eğitim politikalarının farklı boyutları karşılaştırılmış olup, elde edilen sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye ve Finlandiya Eğitim Sisteminin Genel Amaçları ve Eğitim Politikalarına Yönelik Bulgular

EĞİTİMİN GENEL AMAÇ VE POLİTİKALARI	TÜRKİYE		FİNLANDİYA	
	Hedef	Atatürk İlke ve İnkılâplarına bağlı, milli kültür ve değerleri taşıyan bireyler yetiştirmektir.	Ülkedeki bütün vatandaşlara eşit fırsatlar sunarak bireysel gelişimin desteklenmesini sağlamaktır.	
	Eğitim Felsefesi	Milli birlik ve beraberliğe dayalı, ahlaki ve toplumsal değerleri kazandırma,	Öğrenci merkezli bir eğitim ve özgürlükçü, eşitlikçi bir anlayış,	
	Eşitlik	Eğitim alanında bireylere fırsat eşitliği tanınmıştır. Ancak kırsal alan ve kentler arasında nispeten farklılıklar olabilmektedir.	Eğitimde cinsiyet, ekonomik durum, ırk gözetmeksizin herkese eşit imkânlar sunulur.	

Okul İklimi	Okul iklimi akademik başarı odaklı olduğu için öğrenciler kendilerini stres ve baskı altında hissedebilmektedir.	Öğrencilerin bireysel gelişimini destekler, stres ve baskı durumu azaltılmaya çalışılır.
Öğretmen Rolü	Eğitimde daha hiyerarşik bir yapı bulunduğundan öğretmenlerin yetki ve denetim sınırlılığı vardır.	Prestij sahibi ve karar alma konusunda özerktirler.
Teknoloji	Eğitim teknolojilerinin kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır.	Eğitsel alanda teknoloji kullanımı oldukça yaygındır.
Yenilikçi Uygulamalar	Türkiye’de uzun yıllar akademik başarıyı arttırmaya yönelik sınav odaklı eğitim yapısı bulunmaktayken, son yıllarda kapsayıcı eğitim uygulamalarına, dezavantajlı öğrenciler için destek programları giderek artmaktadır.	Öğrencileri araştırmaya yönelten, proje tabanlı öğrenme,

Not. Veriler MEB (2022), EDUFI (2025) kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo 1’ de görüldüğü üzere Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin genel amaçları ve politikaları incelendiğinde Türk eğitim sisteminin hedefinin Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, kültürel değerlere sahip çıkan bireylerin yetiştirilmesi olduğu, eğitim felsefesinin ise milli birlik ve beraberliğin sağlanması olduğu görülmektedir. Finlandiya eğitim sisteminin hedefi öğrencilerin kişisel gelişiminin sağlanması ve her öğrenciye eşit eğitim imkânının sunulması, eğitim felsefesinin ise öğrenci merkezli, özgürlükçü bir eğitimin sağlanmasıdır (EDUFI, 2025; MEB, 2022). Türk eğitim sistemi ve Fin eğitim sistemi arasında genel amaç, politika ve eğitim felsefesi benzerlikler göstermektedir. Ayrıca Finlandiya’da eğitimde fırsat eşitliği sağlanmıştır. Türkiye’ye kıyasla, Finlandiya’ da Öğretmenler daha özerk bir konumda olduğu ve bireysel karar alma yetkilerinin olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca tablo incelendiğinde her iki ülkede teknoloji kullanılmasına rağmen Finlandiya eğitim alanında daha yüksek teknolojiler kullanmakla birlikte Türkiye’de teknoloji kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Aynı zamanda Finlandiya’da proje tabanlı bir öğrenme ortamı bulunurken Türkiye’de daha çok sınav odaklı bir eğitim anlayışının olduğu görülmektedir (Kızılkaya, 2021).

Tablo 2’ de Türkiye ve Finlandiya’da zorunlu eğitim, okula başlama yaşı, sınıf mevcutları gibi okul ile alakalı özelliklere dair ulaşılan bulguların sonuçları sunulmuştur.

Tablo 2. Türkiye ve Finlandiya Okul Yapılanmasının Karşılaştırılması

	TÜRKİYE	FİNLANDİYA
Zorunlu Eğitim Süresi	6-18 yaşlarını kapsar ve 12 yıldır.	7-16 yaşlarını kapsar ve toplamda 9 yıldır.
Okula Başlama Yaşı	Okula başlama yaşı 6’ dır. Ancak 3-6 yaş arası zorunlu olmamakla birlikte okul öncesi döneme başlanır.	İlkokula başlamadan bir yıl önce okul öncesi eğitime başlanır.
Okul Düzeyleri	1. İlkokul: 6-10 yaş arası, (1-4. sınıf) 2. Ortaokul: 10-14 yaş arası (5-8. sınıf) 3. Lise: 14-18 yaş arası, (9-12. sınıf) Devlet Okulları, Özel Okullar, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, İmam Hatip Liseleri	1. Temel Eğitim: 7-16 yaş arası 1. ve 9. sınıf arası 2. Lise ve Meslek Okulları: 16 yaş sonrasında 3 yıllık eğitim
Okul Türleri		Genel Temel Okullar, Mesleki Okullar ve Teknik Okullar, lise.

Sınıf Mevcutları	Sınıf mevcudu daha kalabalıktır (30-40).	Sınıf mevcudu Türkiye'ye kıyasla daha azdır (20-25 kişi).
Mesleki Eğitim ve Yönlendirme	Finlandiya'ya kıyasla daha az mesleki yönlendirme içerir.	Uygulamalı Mesleki eğitime büyük önem verilir. Mesleki rehberliğe önemlidir.

Not. Veriler MEB (2018) ve EDUFI (2025) kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye'de zorunlu eğitim süresi toplamda 12 yıllık bir süreci kapsarken, Finlandiya'da bu sürenin 9 yıl ile sınırlı olduğu görülmektedir. Her iki ülkede de 6 yaş çocuklar için okula başlama yaşı olarak kabul edilmiştir. Finlandiya'da öğrenciler okula başlamadan bir yıl önce okul öncesi eğitime başlamaktadır. Türkiye'de üç altı yaş arasında zorunlu olmamakla birlikte okul öncesi eğitimine başlanılabilmektedir. Ayrıca Türk eğitim sisteminde kademeler ilkökul, ortaokul ve lise olarak 4+4+4 sistemine uyarlanmıştır. Finlandiya eğitim sisteminde ise kademeler 1-9. sınıflar arası temel eğitim, temel eğitim sonrasında gönüllü olarak alınacak 3 yıllık bir süreyi kapsayan eğitim kademesi ise lise eğitimi olarak adlandırılmıştır (EDUFI, 2025). Aynı zamanda Türkiye'de okullar devlet okulları özel okullar, Anadolu liseleri, İmam Hatip liseleri olarak gruplandırılmıştır. Finlandiya'da ise genel temel okullar, mesleki ve teknik okullar ve liseler bulunmaktadır. Buradan yola çıkarak Türkiye'de okul çeşitliliğinin daha fazla olduğu söylenebilir. Sınıf mevcutlarına bakıldığında ise Finlandiya'da sınıf mevcutlarının daha az olduğu söylenebilir (MEB, 2016). Ayrıca, tablo 2' de Finlandiya'da Türkiye'ye kıyasla mesleki uygulamalı eğitime daha çok önem verildiği görülmektedir. Öğrencilere bu konuda gerekli rehberlik desteği sunulmakta ve öğrenciler ilgi ve beceri alanlarına göre kendilerine uygun uygulamalı mesleki eğitim okullarına yönlendirilmektedirler.

Tablo 3' te Türkiye ve Finlandiya'da okul öncesi eğitime başlama yaşı, okul öncesi eğitim programı ve okul öncesine erişim gibi durumlarla alakalı bulgular sunulmuştur.

Tablo 3. Türkiye ve Finlandiya'nın Okul Öncesi Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM		TÜRKİYE	FİNLANDİYA
	Eğitime Başlama Yaşı	3-6 yaş arasını kapsar. 5 yaşındaki çocuklar için zorunluluk vardır.	Zorunlu eğitim 6 yaşında başlar.
	Okul Öncesi Eğitim Türleri	Anaokulları Gündüz Bakımevleri ve Kreşler	Gündüz Bakımevleri Özel Eğitim Kurumları
	Eğitim Programının İçeriği	Çocukların motor becerilerini, duygusal ve sosyal becerileri geliştirmeye yöneliktir.	Esnek ve oyun temelli ve çocukların zekâ ve sosyal becerilerini geliştirmeye yöneliktir.
	Eğitim Felsefesi	Bireysel farklılıklar dikkate alınarak, eşit fırsatların sunulması amaçlanmaktadır.	Çocuğun gelişimini desteklemeye yönelik bir anlayış hâkimdir.
	Öğretmenlerin Eğitim Durumu	Lisans ve pedagojik Formasyon eğitimi tamamlamış olması gereklidir.	Pedagojik eğitim almış olmalı ve yüksek lisans mezunu olması gerekir.
	Okul öncesi Eğitimde Erişilebilirlik	Özellikle kırsal bölgelerde okul öncesi eğitim imkânı sınırlıdır. Ancak bu kademeye erişim giderek artmaktadır.	Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmıştır ve neredeyse bütün çocuklar için ücretsizdir.

Not. Veriler MEB (2018), FESIN (2024) ve EURYDICE (2019) kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde, her iki ülkede de okul öncesi eğitimler verilmektedir. Elde edilen bulgular Türkiye’de de okul öncesi eğitimin daha erken yaşlarda başladığını göstermektedir. Okul öncesi eğitim gündüz bakımevleri, özel eğitim kurumları, kreşler ve anaokulları tarafından sağlanmaktadır. Hem Türkiye hem de Finlandiya okul öncesi eğitim döneminde esnek ve öğrencilerin ruhsal, davranışsal ve psikomotor becerilerini geliştirmeyi hedeflemiştir (FESIN, 2024; MEB, 2018). Ayrıca her iki ülkede de öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar dikkate alınmaktadır ve öğrencilere eşit imkânlar sunulması amaçlanmıştır. Ancak buna rağmen Türkiye’de özellikle kırsal bölgelerde okul öncesi eğitime erişim anlamında tam olarak fırsat eşitliği sağlanamamıştır. Finlandiya’da okul öncesi dönemde öğretmenlerin yüksek lisans mezunu olma şartı bulunurken, Türkiye’de okul öncesi öğrenmelerine yönelik olarak böyle bir kriter bulunmamaktadır (EURYDICE, 2019; MEB, 2016).

Araştırmada Türkiye ve Finlandiya temel eğitim sistemi karşılaştırılmış olup ulaşılan bulgular tablo 4’ te sunulmuştur.

Tablo 4. Türkiye ve Finlandiya Temel Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması

	TÜRKİYE	FİNLANDİYA
Eğitim Kademeleri	İlkokul (1-4 yıl) Ortaokul (5-8)	Düşük düzey 1-6 yıl Üst düzey 7-9 yıl
Okul Türleri	Devlet okulları ve özel okullar, imam hatip okulları	Özel okul sayısı çok az olmakla birlikte genellikle tek tip devlet okulları
Eğitim Maliyetleri	Ders kitapları devlet tarafından karşılanmaktadır. Taşıma ve öğle yemeği ücretsiz değildir kısmen destek sağlanır.	Öğrenciler için ulaşım, öğle yemeği, ulaşım ücretsiz olarak sağlanmaktadır.
Müfredat	Milli Eğitim Bakanlığı müfredatı belirler.	Ulusal müfredat çerçevesi vardır ancak öğretmenler ve yerel yönetimler değişiklikler yapabilmektedir.

Not. Veriler MEB (2022), EDUFI (2025) ve FESIN (2024) kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo 4 Türkiye ve Finlandiya temel eğitim sistemine yönelik bilgiler içermektedir. Tablodan anlaşılacağı üzere Türkiye’de ilkokul dört yıllık bir süreyi kapsarken Finlandiya’da bu kademe ortalama altı yıllık bir süreyi içermektedir. Türkiye’ye kıyasla Finlandiya’da okul çeşitliliğinin daha az olduğu görülmektedir. Bu kademedeki Türkiye’de devlet okulları, imam hatip okulları ve özel okullar bulunurken Finlandiya’da tek tip devlet okulları ve az sayıda özel okul bulunmaktadır (FESIN, 2024; MEB, 2022). Eğitim maliyetleri göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’de devlet kitapları devlet tarafından karşılanmaktadır. Finlandiya’da ise kitap desteğinin yanı sıra öğrencilere ulaşım ve ücretsiz öğle yemeği yardımları da yapılmaktadır. Ayrıca Türkiye’de müfredat milli eğitim bakanlığı tarafından belirlenirken Finlandiya’da ise öğretmenler ve yerel yönetimler müfredat konusunda daha esnek bırakılmışlardır (MEB, 2024, EDUFI, 2025).

Tablo 5 Türkiye ve Finlandiya’da ortaöğretim türlerine, bu kademedeki eğitim süresine ve üniversiteye girişlerle alakalı bulguları içermektedir.

Tablo 5. Türkiye ve Finlandiya Ortaöğretim Sisteminin Karşılaştırılması

	TÜRKİYE	FİNLANDIYA
Ortaöğretimde Eğitim Süresi	4 yıllık bir süreyi kapsamaktadır.	Genellikle 3 yıllık bir süreyi kapsamaktadır.
Ortaöğretim Türleri	Anadolu liseleri, Fen liseleri, Sosyal bilimler liseleri, Meslek liseleri	Ortaöğretim kademesi genel liseler ve meslek liseleri olmak üzere iki koldan oluşmaktadır.
Değerlendirme Süreci	Yazılı sınavlar ile not sistemine yönelik bir değerlendirme sistemi bulunmaktadır.	Süreç değerlendirme, öğretmen geribildirimi ve öz değerlendirme mevcuttur.
Genel özellikler	Türkiye’de rekabete dayalı bir model uygulanmaktadır.	Öğrencinin bireysel gelişimi ön plandadır.

Not. Veriler MEB (2022) ve OECD (2022) kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo 5’ te görüldüğü üzere Türkiye’de ortaöğretimde dört yıl süreli bir eğitim süreci hakimken bu süre Finlandiya’da genellikle üç yıldır. Türkiye’de Anadolu liseleri, fen liseleri sosyal bilimler liseleri, meslek liseleri gibi birçok lise türü mevcuttur. Finlandiya’da ise liseler meslek liseleri ve genel liseler olmak üzere ayrılmıştır. İki ülke karşılaştırıldığında dikkat çeken özellik Türkiye’de sınavlara ve not sistemine yönelik bir değerlendirme hakimdir (MEB, 2018). Finlandiya’da ise ölçme değerlendirme süreç değerlendirme temellidir. Üniversiteye geçişlerde ülkemizde meslek merkezi sınavlar bulunmaktadır bu sebeple Türkiye’de daha çok rekabete dayalı bir sistem benimsenmişken Finlandiya’da ise öğrencilerin bireysel gelişimini destekleyen bir eğitim sürecinin hâkim olduğu görülmektedir (OECD, 2022).

Tablo 6’ da Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminde yükseköğretime öğrenci kabulü, yükseköğretimin genel yapısı ve istihdam olanakları ile alakalı bilgiler verilmiştir.

Tablo 6. Türkiye ve Finlandiya Yükseköğretim Sisteminin Karşılaştırılması

	TÜRKİYE	FİNLANDIYA
Üniversite Türleri	129 devlet üniversitesi, 75 vakıf üniversitesi bulunmaktadır.	13 devlet üniversitesi ve 22 uygulamalı bilimler üniversitesi (politeknikler) bulunmaktadır.
Üniversiteye Girişler	Üniversiteye girişlerde öğrenciler merkezi sınav sonuçlarına göre fakültelere yerleştirilirler.	Üniversiteye girişlerde yılsonu ortalamaları, olgunluk sınavı sonuçları, öğrencilerin ilgi alanları, tecrübeleri dikkate alınır.
Lisans Süresi	4 yıl bazı alanlarda 5 yıl ya da daha uzun sürmektedir.	Genellikle 3-4 yıldır.
Yüksek Lisans	Yüksek lisans tamamlama süresi 2 yıldır.	Yüksek lisans süresi yaklaşık olarak 2 yıldır.
Doktora eğitimi	Doktora eğitimi 4 yıllık bir süreci kapsamaktadır.	Doktora öğrenimi 4 yıl sürmektedir. Öğrencileri 2 yıllık süreç sonunda ön doktora derecesiyle mezun olabilmektedir.
Erişilebilirlik	25-34 yaş arası bireylerin %34’ ü yükseköğrenim mezunudur.	25-34 yaş arası yükseköğrenim mezunu bireylerin oranı % 34’ tür.
İstihdam Olanakları	İş bulma olanakları daha düşüktür.	Üniversite eğitimi sonunda iş alanında yüksek istihdam fırsatı sunulmaktadır.

Not. Veriler MEB (2016) ve NUFFIC (2025) kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo 6’ da görüldüğü gibi Türkiye’de üniversite eğitimi devlet üniversiteleri, vakıf üniversitelerinde sağlanırken, Finlandiya’da devlet üniversitelerinin yanında uygulamalı bilimler üniversitelerinin de lisans eğitimi verdiği görülmektedir. Bunun yanı sıra üniversiteye girişlerde Türkiye’de merkezi sınavlar yapılırken, Finlandiya’da üniversiteye girişlerde daha farklı kriterlerin de dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Öğrencinin yılsonu ortalaması, olgunluk sınav sonuçları, ilgi alanları, kişisel tecrübeleri gibi özellikler bunlardan bazılarıdır. Aynı zamanda Finlandiya ve Türkiye’de lisans ve doktora eğitim süreleri birbirine benzer olmakla birlikte Finlandiya’da doktora eğitiminde ilk iki yılın sonunda ön doktora derecesiyle mezun olunabilmektedir. Ancak Türkiye’de benzer bir durum söz konusu değildir. Ayrıca Finlandiya da lisans mezunu öğrenciler için istihdam olanaklarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye’de ise üniversite mezunu öğrencilerin iş bulma olanakları daha düşüktür. (NUFFIC, 2025; MEB, 2016).

Araştırmada Türkiye ve Finlandiya’da öğretmen olabilmek için gerekli şartlar, öğretmenlerin mesleki saygınlığı ve öğretmenlik eğitiminin basamakları ile alakalı incelemeler yapılmış olup elde edilen veriler Tablo 7’ de verilmiştir.

Tablo 7. Türkiye ve Finlandiya Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Karşılaştırılması

	TÜRKİYE	FİNLANDİYA	
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME	Üniversiteye Giriş	Öğretmenlik programlarına merkezi sınav ile yerleşilir.	Üniversiteye girişlerde merkezi sınav yoktur. Yüksek akademik başarı şartı vardır.
	Eğitim Süresi	Öğretmenlik için lisans süresi genellikle 4 yıldır. Öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerini arttırmak amacıyla 2024 yılında öğretmen akademileri kurulmuştur ve bu eğitim yaklaşık olarak 12-14 haftalık bir eğitim dönemini kapsamaktadır.	Öğretmenlik için lisans süresi 5 yıldır.
	Öğretmenlik Programlarına Katılım	Türkiye’de öğretmenlik programına yüksek derecelere giriş yapan öğrenciler mevcuttur. Ancak öğretmenlik bölümü kontenjanları nispeten fazladır.	Öğretmenlik bölümleri için kontenjan sınırlıdır. Genellikle en başarılı öğrenciler programa kabul edilir.
	Kariyer ve İlerleme	Yüksek lisans yapma zorunluluğu yoktur.	Öğretmenlerin yüksek lisans yapma zorunluluğu vardır.
	Mesleğe Yönelik Toplumsal Algı	Öğretmenlik genellikle daha düşük statüde kabul edilir.	Öğretmenlik, prestijli ve yüksek statüye sahip bir meslek olarak görülmektedir.

Not. Veriler MEB (2020) ve EDUFI (2025) kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo 7’ de görüldüğü üzere Finlandiya eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme programına girişlerde merkezi sınav yerine yüksek akademik başarı gösterme şartı bulunmaktadır. Türkiye ise Finlandiya’nın aksine öğretmen yetiştirme programına yerleşebilmek için merkezi sınavlardan başarılı olma şartı vardır. Eğitim fakültelerinde öğretmenlik eğitimi Türkiye’de genellikle dört yıl iken, Finlandiya’da lisans süresi beş yıldır.

Finlandiya’da genel olarak öğretmenlik mesleğine en yüksek puan alan öğrenciler yerleştirilmektedir ve öğretmenlik mesleği toplumda büyük değer görmektedir. Ayrıca öğretmenlerin branş farkı gözetilmeksizin yüksek lisans yapma zorunluluğu vardır. Türkiye’de ise öğretmen yetiştirme programlarının kontenjanları daha fazladır. Bunun yanı sıra, öğretmenlik mesleğinin toplumda saygınlığı Finlandiya’ya kıyasla oldukça düşüktür. Öğretmenlerin yüksek lisans yapma gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır (EDUFI, 2025, MEB, 2020).

Öğretmenlik uygulaması eğitimin uygulanma biçimi birbirine benzerdir. Her iki ülkede de öğretmen adayları danışman öğretmenlerinin gözetimi altında gözlemler yapmaktadırlar ve öğretim uygulamalarını bireysel olarak gerçekleştirmektedirler. Hem Finlandiya’da hem de Türkiye’de uygulama eğitimi süresince etkili ve verimli iletişim ve etkileşim kurulmasının önemi vurgulanmaktadır. Ancak Finlandiya’da ve Türkiye’de uygulama yapılan okullar arasında bazı farklar vardır. Örneğin Türkiye’de öğretmenlik uygulaması eğitimi tercih edilen herhangi bir okulda yapılmaktayken Finlandiya’da daha çok eğitim fakülteleri çatısı altında bulunan uygulama okullarında yürütülmektedir. Bu durum iki ülke arasındaki öğretmen yetiştirme faaliyetleri arasındaki en önemli farklardan biridir (Orhan ve Vardar, 2019). Finlandiya’da öğretmenlik eğitimi yöntem ve strateji anlamında daha çok problem çözme, iş birlikçi öğrenme ve uygulamalı öğrenmeyi kapsamaktadır. Türkiye’de ise yükseköğretimde eğitim programları daha çok alan bilgisi, genel kültür, öğretmenlik meslek uygulaması gibi dersleri içermektedir. Ayrıca öğrencilerin yaptıkları grup tartışmaları, örnek ders uygulamaları da üniversiteye girişlerde başarı şartları arasında bulunmaktadır. Bütün bu sınavlarda başarı gösteren adaylar bir öğretmen yetiştirme kurumuna girmeye hak kazanırlar. (Aykaç vd., 2014).

Tablo 8’ de Türkiye ve Finlandiya’nın gerçekleştirilen son üç PISA değerlendirmesinde okuma, matematik, fen bilimleri alanlarındaki başarı puanlarına ve ülkeler arası sıralamalarına dair veriler sunulmuştur.

Tablo 8. Türkiye ve Finlandiya’nın PISA Sonuçlarının Karşılaştırılması

		TÜRKİYE		FİNLANDİYA	
		Puan	Sıralama	Puan	Sıralama
2015	Okuma	428	50	526	2
	Matematik	420	50	511	7
	Fen Bilimleri	425	54	531	3
2018	Okuma	466	40	520	4
	Matematik	454	42	507	11
	Fen Bilimleri	468	39	522	6
2022	Okuma	456	37	490	6
	Matematik	453	38	484	11
	Fen Bilimleri	476	34	511	9

Not. Veriler MEB (2022) ve OECD (2023) kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde Türkiye ve Finlandiya’nın 2015 yılından itibaren PISA sınavında elde ettikleri puanlar ve PISA projesine katılan ülkeler arasındaki sıralamaları görülmektedir. 2015 yılında Finlandiya okuma alanında 526 puan ile ikinci, matematik alanında 511 puanla yedinci ve fen bilimleri alanında 531 puanla üçüncü sırada iken Türkiye’nin ise okumada 428 puan ile ellinci, matematikte 420 puan ile ellinci ve fen bilimlerinde ise 425 puan ile elli dördüncü sırada olduğu görülmektedir (MEB, 2016). Bu veriler iki ülke arasında 2015 yılında yaklaşık yüz puanlık bir farkın olduğunu göstermektedir.

2018 yılında gerçekleştirilen PISA’ da okuma alanında 520 puan ile dördüncü sırada olan Finlandiya, matematik alanında 507 puan ile on birinci, fen bilimlerinde ise 511 puan ile altıncı sıraya yerleşmiştir. Türkiye 2018 yılında bütün alanlarda puanlama ve sıralamalar dikkate alındığında Finlandiya’nın gerisinde yer almıştır. Buna karşın 2018 yılında Türkiye’nin PISA puan ve sıralamasında önceki yıllara kıyasla pozitif yönlü gelişme göstermiştir. Ayrıca 2022 yıllarında gerçekleştirilen PISA da ise Türkiye tekrardan Finlandiya’nın başarısının gerisinde kalmıştır (OECD, 2023). Hem puan hem de sıralama anlamında iki ülke arasında belirgin farklar bulunmaktadır. Ancak bu belirgin farka karşın, Türkiye’nin yıllar içerisinde sıralamasını bir önceki yıllara göre daha üst seviyelere çıkardığı görülmektedir (MEB, 2022). Ayrıca tabloda Türkiye’nin 2015 yılına kıyasla son yıllarda %6-11 oranında bir artış eğilimi gösterdiği görülmektedir.

Araştırmada 4. sınıf ve 8. sınıf düzeyinde matematik ve fen bilimleri alanında gerçekleştirilen TIMSS değerlendirmesinde Türkiye ve Finlandiya’nın ulaştığı puanlar ve sıralamalar incelenmiştir ve elde edilen bulgular tablo 9’ da verilmiştir.

Tablo 9. Türkiye ve Finlandiya’nın 2019-2023 TIMSS Puan ve Sıralamaları

		4.SINIF TIMSS				8.SINIF TIMSS			
		MATEMATİK		FEN BİLİMLERİ		MATEMATİK		FEN BİLİMLERİ	
		Puan	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan	Sıralama
2015	TÜRKİYE	483	36	483	35	458	24	493	21
	FİNLANDİYA	535	17	554	7	554	6	552	6
2019	TÜRKİYE	523	23	526	19	496	20	515	15
	FİNLANDİYA	532	19	555	6	509	14	543	6
2023	TÜRKİYE	553	8	570	4	509	13	530	7
	FİNLANDİYA	529	19	542	10	504	15	531	6

Not. Veriler MEB (2020), MEB (2024) ve OECD (2023) kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo 9’ da görüldüğü üzere 4. sınıf düzeyinde yapılan TIMSS sınavında 2015 yılında Türkiye’nin hem 4. Sınıf hem de 8. Sınıf düzeyinde Finlandiya’nın gerisinde kaldığı görülmektedir. 2019 yılında ise matematik alanında Finlandiya 532 puan ile on dokuzuncu sıradayken, Türkiye ise 523 puan ile yirmi üçüncü sırada bulunmaktadır. 4. sınıf fen bilimleri alanında Finlandiya 555 puan ile altıncı sırada iken Türkiye 526 puan ile on dokuzuncu sıraya yerleşmiştir. Bu durumda Türkiye 2023 yılında ise Türkiye 4. sınıf matematik alanında büyük bir yükseliş göstererek matematik alanında 553 puan ile sekizinci sıraya ve fen bilimlerinde ise 570 puan ile dördüncü sıraya yerleşmiştir. 2019 yılında 8. sınıf matematik alanında Finlandiya 509 puan ile on dördüncü sıradayken Türkiye 496 puan ile yirmi altıncı sıradadır. Fen bilimleri alanında ise Finlandiya 543 puan ile altıncı sıraya yerleşmiştir ve Türkiye ile arasında büyük fark oluşmuştur (MEB, 2020). 2023 yılında 4. sınıf düzeyinde Finlandiya matematik alanında 529 puan ile on dokuzuncu sıraya yerleşmişken, Türkiye 553 puan ile sekizinci sıraya yerleşmiştir. Bunun yanı sıra fen bilimleri alanında Finlandiya 542 puan ile onuncu sıradayken, Türkiye 570 puan ile dördüncü sıraya yerleşmiştir. 8. sınıf matematik puanları dikkate alındığında Finlandiya 504 puan ile on beşinci sırada, Türkiye ise 509 puanla on üçüncü sırada yer almıştır. Özellikle Türkiye 8. sınıf fen bilimleri alanında da büyük

yükseliş göstermiştir ve 530 puan ile yedinci sırada yerini almıştır (MEB, 2024; OECD, 2023). Tablo incelendiğinde Türkiye'nin özellikle son yıllarda 4. Sınıf TIMSS değerlendirmesinde bir artış eğilimi gösterdiği, 8. Sınıf düzeyinde ise istikrarlı bir yükseliş gösterdiği görülmektedir. Buna karşın Finlandiya ise daha durağan bir trend gözlenmiştir.

Tartışma

Bu araştırmada Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemlerinin amaçları, politikaları, okul yapılanmaları ve uluslararası değerlendirme sonuçları incelenerek karşılaştırılmıştır. Bulgular her iki ülkenin de eğitim sistemlerinde bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini dikkate alan politikalar benimsediğini göstermektedir (Çınar ve Doğan, 2019). Bununla birlikte Finlandiya eğitim sisteminde eşitlik ve kapsayıcılığın benimsenmesi dikkat çekmektedir. Finlandiya'da özel gereksinimli öğrencilere sunulan destek hizmetleri ve eğitim materyali yardımı, bu ülkenin fırsat eşitliği konusundaki önemli bir göstergesidir (Ustün ve Eryılmaz, 2018). Türkiye'de ise birçok alanda fırsat eşitliğinin sağlandığı bazı sosyo-kültürel etkiler dolayı bir takım sınırlamaların olduğu belirtilmektedir (İlgar, 2023). Bu yönüyle Finlandiya ve Türkiye eğitim sistemlerinin, tüm öğrencilere eşit öğrenme koşulları sunarak başarıyı toplumsal bir denge içerisinde sağlamayı hedeflediği söylenebilir.

Türkiye ve Finlandiya'nın okul yapılanmaları incelendiğinde Türkiye'de örgün eğitimin dört kademededen (Okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim) oluştuğu, Finlandiya'da ise temel eğitim, lise ve yükseköğretim olmak üzere üç kademededen oluştuğu görülmektedir (Özerbaş ve Safi, 2022; Maya ve Yakut, 2023). Zorunlu eğitim süresi Finlandiya'da dokuz yıl, Türkiye'de ise on iki yıldır. Finlandiya'da eğitim süreci daha kısa olmasına rağmen, öğrenme çıktılarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum eğitim kalitesinin, eğitim politikalarının niteliğiyle de ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, Finlandiya'nın eğitimde niteliğe dayalı yaklaşımının Türkiye için önemli bir örnek oluşturduğunu düşündürmektedir. Finlandiya'nın PISA ve TIMSS sınavlarındaki önemli performansı da eğitim politikalarının etkinliğini destekler niteliktedir. Finlandiya, PISA 2022'de okuma, matematik ve fen alanlarında üst sıralarda yer almış; TIMSS 2023'te ise 8. sınıf fen bilimlerinde altıncı sıraya ulaşmıştır (OECD, 2023). Buna karşın Türkiye'nin başarı düzeyi daha Finlandiya'ya kıyasla düşük kaldığı görülmektedir (MEB, 2022; MEB, 2024). PISA ve TIMSS gibi uluslararası ölçekli sınavlardaki başarının öğretmen niteliği, öğretim programına uyum ve öğrenci merkezli eğitim anlayışı gibi birçok faktörden etkilendiği belirtilmektedir (FESIN, 2024; Sahlberg, 2015). Dolayısıyla bu alanlarda daha etkili çalışmaların yapılması önemli olabilir.

Finlandiya'da öğretmenlere ve öğrencilere tanınan özerklik, güven temelli bir öğrenme ortamı sağlamaktadır. Bu özerklik, öğretmenlerin karar verme yetkilerini geliştirerek öğrenci merkezli uygulamaları desteklemektedir (Sahlberg, 2015). Türkiye'de ise okul yöneticilerine ve öğretmenlere benzer fırsatların sunulması, karar alma süreçlerinde esneklik sağlayabilir. Ayrıca okul öncesi eğitimin önemli bir dönemi temsil ettiği, öğrencilerin temel eğitime uyumunu kolaylaştırdığı bilinmektedir (Elmas ve Çoruk, 2023). Bu açıdan her iki ülkenin de bu döneme önem verdiği görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye'deki okul öncesi eğitimde aile katılımının artırılması ve ebeveyn farkındalığının güçlendirilmesi önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Aral vd., 2023; MEB, 2025). Ayrıca Finlandiya'da temel eğitimin ardından verilen bir yıllık hazırlık eğitimi, öğrencilerin mesleki yönelimlerini belirlemelerine yardımcı olmaktadır. Türkiye'de benzer bir geçiş programının uygulanması, öğrencilerin ilgi ve becerilerine göre yönlendirilmesini kolaylaştıracağı ifade edilmektedir (Demirkan, 2018). Ayrıca Fin eğitim sisteminde öğretmenlerin toplumdaki saygın konumu,

öğretmen yetiştirme politikalarının başarısı ile doğrudan ilişkilidir (European Commission, 2024). Bu durum eğitimde nitelikli öğretmen yetiştirmenin ve öğretmen mesleğinin itibarını artırmanın öğrenci başarısı üzerindeki belirleyici etkisini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda yapılacak çalışmalar eğitimin kalitesine yönelik çıktıları uluslararası ölçekte iyileştirebilir. Nitekim uluslararası değerlendirme sonuçları Finlandiya'nın istikrarlı bir yükseliş gösterdiğini, Türkiye'nin ise son yıllarda ilerleme kaydetmesine rağmen henüz istenilen düzeyde olmadığını ortaya koymaktadır (OECD, 2010; IEA, 2023; MEB, 2024). Uluslararası ölçekteki başarıya ilişkin bu fark, öğrencilerin bireysel becerilerinin yanı sıra eğitim finansmanı, öğretmen yeterlilikleri ve müfredat uyumu gibi faktörlerle ilişkilidir (Yonca, 2018). Türkiye'nin OECD ülkeleri ortalamasına ulaşabilmesi için eğitim bütçesinin artırılması, fiziki koşulların iyileştirilmesi ve nitelikli öğretmen yetiştirme süreçlerinin güçlendirilmesine yönelik ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Sonuç

Araştırmada Türkiye ve Finlandiya eğitim sisteminin amaçları, eğitim politikaları, okul yapılanması, PISA ve TIMSS başarıları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonuçları Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemlerinin yapı, politika ve uygulama yönlerinden bazı farklılıklar ve benzerlikler taşıdığını ortaya koymaktadır. Sonuçlar, her iki ülkenin de eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alma, öğrenci merkezli yaklaşımları teşvik etme ve öğrenmeyi yaşam boyu sürecek bir yapı olarak görme açısından benzer hedefler taşıdığını göstermektedir (Çınar ve Doğan, 2019). Finlandiya eğitim sistemi, bu hedefleri uygulama düzeyinde daha bütüncül ve sistematik biçimde hayata geçirmektedir. Finlandiya'nın eğitim politikalarının merkezinde yer alan fırsat eşitliği, eğitim sisteminin tüm basamaklarında somut uygulamalarla desteklenmektedir. Eğitimdeki başarının, öğretim programı, öğretim yöntemleri, kapsayıcılık ve bireysel destek ilkeleriyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Ustün ve Eryılmaz, 2018). Finlandiya'da her bireyin öğrenme hakkını koruyan ve destekleyen bu yapı, öğrencilerin potansiyellerini gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadır. Böylece akademik başarı, bireysel yeterlilikler ve toplumsal denge bir arada sürdürülebilmektedir (FESIN, 2024). Bu sistemde öğretmenlere tanınan yüksek düzeyde özerklik eğitimin niteliğini artıran en belirgin faktörlerden biri olarak görülmektedir. Bununla birlikte Fin eğitim sürecinde öğretmenler bilgi aktaran kişiler ve öğrencinin öğrenme sürecini yönlendiren profesyonellerdir. Bu durum Fin eğitim sistemindeki güven kültürünün başarıya dönüşmesini desteklemektedir (Sahlberg, 2015). Türkiye eğitim sistemi ise son yıllarda önemli reformlar ve iyileştirme çalışmaları yürütmektedir. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından başlatılan çeşitli projelerde öğrenci merkezli yaklaşımların teşvik edilmesi, öğretim programının güncellenmesi ve eğitimi alanında yapılan yatırımlar Türk eğitim sisteminin gelişim yönünü göstermektedir (MEB, 2023). Ayrıca Türkiye'nin coğrafik ve sosyoekonomik çeşitliliğine rağmen eğitim hizmetini tüm bölgelere ulaştırma konusundaki kararlılığıda önemlidir. Bununla birlikte Türkiye eğitim sisteminin Finlandiya ile karşılaştırıldığında, kurumsal uygulamalarda tutarlılığın sağlanması, politikaların öğretim basamaklarında daha sistematik bir şekilde hayata geçirilmesi ve fırsat eşitliğinin tüm boyutlarında güçlendirilmesi yönünde ciddi gelişmelere ihtiyaç duyulmaktadır. Öğretmenlerin özerkliğinin artırılması, mesleki gelişim fırsatlarının yaygınlaştırılması ve öğretmen-öğrenci oranının iyileştirilmesi, Türk eğitim sisteminde kalite artışını sağlayacak temel alanlar olarak öne çıkmaktadır (Oğuz ve Altun, 2018). Bu doğrultuda öğretmenlerin özerklik düzeyinin artırılması, karar süreçlerine aktif katılımın desteklenmesi ve öğretmen yetiştirme politikalarının güçlendirilmesi, eğitim kalitesini doğrudan olumlu yönde etkileyebilir (Polat, 2024; Sancar ve Atal, 2021).

Araştırmada elde edilen bulgular Finlandiya'nın eğitimde başarıya ulaşmasında, kurumsal yapılanma veya program içeriğinin yanında öğretmen niteliği, okul kültürü ve toplumsal eğitim bilincinin önemli rol oynadığını göstermektedir. Finlandiya'da öğretmenlik mesleğinin yüksek toplumsal statüye sahip olması, nitelikli öğretmen yetiştirmenin sürekliliğini sağlamaktadır (European Commission, 2024). Türkiye'de de son yıllarda öğretmen yetiştirme sürecine verilen önem artmıştır (Polat, 2024). Ancak bu sürecin sürekli desteklenmesi, öğretmenlerin araştırma temelli yaklaşımlarla donatılması ve mesleki gelişimlerinin teşvik edilmesi gerekmektedir (Yüner, 2022).

Araştırma ayrıca Finlandiya'nın eğitimde ölçme ve değerlendirme anlayışının Türkiye'den belirgin biçimde farklılaştığını göstermektedir. Finlandiya'da sınav odaklı eğitim yerine süreç ve gelişim temelli bir değerlendirme sistemi hakimdir. Bu durum öğrencilerde akademik kaygıyı azaltmakta, öğrenme motivasyonunu artırmakta ve öğrencilerin öğrenmeye yönelik içsel ilgilerini beslemektedir (European Commission, 2024). Türkiye'de ise merkezi sınav sisteminin baskın olması, öğrencilerin bilişsel becerilerinin yanında yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini ikinci planda bırakabilmektedir. Bu durum öğrencilerin potansiyellerini tam olarak ortaya koymalarını engelleyebilir. Dolayısıyla Türkiye'nin eğitim sisteminde ölçme-değerlendirme politikalarının daha esnek, süreç odaklı ve bireysel gelişimi merkeze alan bir yapıya daha fazla dönüştürülmesi önemlidir.

Finlandiya eğitim sisteminin bir diğer dikkate değer yönü, okul öncesi eğitime verilen önemdir. Okul öncesi dönem, öğrencilerin temel bilişsel ve sosyal becerilerinin geliştiği önemli bir aşamadır (Elmas ve Çoruk, 2023). Finlandiya'da bu dönemde sağlanan nitelikli erken çocukluk eğitimi, öğrencilerin temel eğitime uyumunu kolaylaştırmakta ve uzun vadede akademik başarıyı desteklemektedir. Türkiye'de ise okul öncesi eğitime katılım oranının artırılması, ebeveyn farkındalığının geliştirilmesi ve okul-aile iş birliğinin güçlendirilmesi, öğrencilerin gelişimini destekleyecek temel koşullar arasında yer almaktadır (Aral vd., 2023; MEB, 2025). Ayrıca Finlandiya eğitim sisteminde temel eğitimi tamamlayan öğrencilerin bir yıl süren hazırlık eğitimi almaları, onların ilgi ve yeteneklerine göre yönelim kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Bu uygulama, öğrencilerin mesleki ya da akademik yönelimlerini bilinçli bir şekilde belirlemelerini sağlamaktadır. Türkiye'de benzer bir geçiş sürecinin uygulanması, öğrencilerin alan seçiminde daha bilinçli kararlar almalarına katkı sağlayabilir.

Finlandiya'nın PISA ve TIMSS gibi uluslararası değerlendirmelerde sürekli yüksek başarı göstermesi, ülkenin eğitimde sistematik bir kalite anlayışına sahip olduğunu ortaya koymaktadır (OECD, 2023; IEA, 2023). Türkiye son yıllarda bu değerlendirmelerde yükseliş göstermiştir (MEB, 2024). Fakat bu duruma rağmen iki ülke arasında belirgin farklar bulunmaktadır. Bu farklar, büyük ölçüde eğitim sistemine ayrılan kaynak miktarı, öğretmen yeterlilikleri ve öğrenci merkezliliği ile ilişkilendirilebilir. Eğitim finansmanının yetersizliği, okul kaynaklarının eşitsiz dağılımı ve öğretmen niteliğinde sürekliliğin sağlanamaması, Türkiye'nin eğitimde hedeflenen öğrenme çıktılarının altına düşmesine yol açmaktadır (Yonca, 2018).

Türkiye'nin öğretmen-öğrenci oranı ile ilgili OECD verilerine bakıldığında, ülke ortalamasının Finlandiya ve diğer gelişmiş ülkelere kıyasla daha düşük görünmesine rağmen, bu verilerin altında önemli bir sorun yatmaktadır. OECD raporlarında belirtilen genel ortalama, kent ve kırsal bölgeler arasındaki öğrenci dağılımının dengesizliğini yeterince yansıtmamaktadır (OECD, 2022). Türkiye'nin kentsel alanlarında sınıf mevcutları ciddi ölçüde yüksektir. Bu durum öğretmenlerin öğrencilere bireysel destek sunabilme kapasitesini önemli ölçüde sınırlamaktadır. Araştırmalara göre İstanbul, Ankara ve İzmir gibi

metropollerde ilköğretim sınıflarının ortalama mevcudu 30-40 öğrenciyi aşmakta, bazı durumlarda ise 45-50 öğrenciye ulaşmaktadır (OECD, 2016). Bu kalabalık sınıf yapıları, öğretmenlerin etkili öğretim yöntemlerini uygulamasını, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun eğitim sunmasını ve olumsuz davranış yönetimini güçleştirebilir.

Sonuç olarak araştırma Finlandiya eğitim sisteminin başarısının uzun vadeli, tutarlı ve kapsayıcı eğitim politikalarının bir sonucu olduğunu ortaya koymaktadır. Finlandiya eğitim modeli eşitlik, güven, özerklik, öğretmen niteliği ve öğrenci merkezlilik ilkeleri üzerine etkili stratejileri benimsediği görülmektedir. Bu ilkelerin sürdürülebilir biçimde uygulanması, ülkenin akademik başarı ve toplumsal refah konusunda öne çıkmasını sağlayabilir (Sabrin, 2018; OECD, 2010). Türkiye açısından bakıldığında ise eğitimde kaliteyi artırmak amacıyla fiziki altyapı yatırımları, öğretmen niteliği, öğretim programı esnekliği, aile katılımı ve bireysel öğrenme farkındalığı gibi birçok duruma yönelik önemli adımlar atılmasına rağmen daha fazla etkili stratejilerin yapılmasının gerekliliğini göstermektedir (Çınar ve Doğan, 2019; Maya ve Yakut, 2023). Bu bağlamda Finlandiya eğitim sistemi Türkiye'ye, sürdürülebilir bir eğitim reformunun yapısal düzenlemelerle ve eğitim kültürünün dönüşümüyle mümkün olabileceğini göstermektedir. Eğitim sisteminin her kademesinde fırsat eşitliği ve öğretmen gücü temelli politikaların uygulanması, Türkiye'nin uluslararası başarılarını artırmasına ve nitelikli, üretken bireyler yetiştirmesine katkı sağlayabilir.

Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda Türk eğitim sisteminin niteliğini artırmaya yönelik olarak çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Öncelikle eğitim fakültelerine girişte, yetenekli, motivasyonu yüksek öğrencilerin seçilmesine öncelik verilmesi ve bu yolla nitelikli öğretmen yetiştirmenin desteklenmesi önerilmektedir. Bu kapsamda öğretmenlerin yüksek lisans yapmaları konusunda teşvik edilmeleri, pedagojik bilgi ve becerilerinin gelişimine katkı sağlayabilir (Yüner, 2022). Öğretmenlerin yüksek lisans yapmaları öğrencilerin doğrudan PISA, TIMSS başarılarını arttırmayabilir. Ancak öğretmelerin pedagojik bilgilerini geliştirmeleri dolaylı bir şekilde öğrenci başarısına yansırabilir.

Ayrıca öğretmenlerin bilgi ve becerilerini etkin biçimde kullanabilecekleri uygun fiziksel ortamların oluşturulması ve okulların altyapı olanaklarının güçlendirilmesi önem taşımaktadır. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sürdürebilmeleri için hizmet içi eğitim faaliyetlerinin içeriği zenginleştirilebilir ve bu faaliyetlerin sayısı artırılabilir (Sancar ve Atal, 2021). Bunun yanında eğitimin kalitesinin artırılması sürecinde ailelerin de aktif olarak sürece dâhil edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda ebeveynlere yönelik bilinçlendirme ve farkındalık programları düzenlenebilir (Aral vd., 2023; MEB, 2025).

Öğrencilerin akademik ve mesleki yönelimlerini belirlemelerine yardımcı olacak geçiş programlarının oluşturulması, eğitim sürecinde rehberlik işlevini güçlendirebilir (Demirkan, 2018). Eğitim bütçesinin OECD ortalamalarına yaklaştırılması, okulların fiziki koşullarının ve teknolojik donanımının iyileştirilmesine olanak tanıyabilir (Yonca, 2018). Bununla birlikte öğretmenlere ve okullara belirli düzeyde özerklik tanınması, eğitimde güven temelli bir kültürün oluşmasına ve öğrenci merkezli yaklaşımların desteklenmesine katkı sağlayabilir (Sahlberg, 2015).

Son olarak PISA ve TIMSS gibi uluslararası değerlendirme çalışmalarının kapsamının genişletilmesi ve bu değerlendirmelerin sonuçlarının düzenli biçimde analiz edilmesi, eğitim sisteminin güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin belirlenmesine katkı sunabilir. Bu

bağlamda elde edilen bulguların eğitim politikalarına yansıtılması, daha etkili ve sürdürülebilir eğitim stratejilerinin geliştirilmesini destekleyebilir.

Sınırlılıklar

Araştırma Türkiye ve Finlandiya eğitim sistemleri ile alakalı literatürde yayınlanan tez, makale, doküman ve OECD, EURYDICE, EDUFI, NUFFIC, FESIN gibi güvenilir kaynaklardan elde edilen raporlarla sınırlıdır. Çalışma iki ülkenin eğitim sistemlerinin genel amaç ve politikaları, okul yapılanması, PISA ve TIMSS sınavlarında elde edilen sonuçların karşılaştırılmasıyla sınırlandırılmıştır. Ayrıca çalışmanın doküman analizine dayalı olması ve gözlem, mülakat gibi birincil verileri içermemesi metodolojik sınırlılık kapsamına girmektedir. Araştırmada kullanılan bazı kaynakların ise nispeten eski olması, mevcut eğitim sistemlerinin yapısı göz önünde bulundurulduğunda bir sınırlılık oluşturabilir.

Lisans Bilgileri

Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi'nde yayımlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in Electronic Journal of Education Sciences are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik kurul onayı

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışmasına göre desenlenmiş olup araştırma, etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Etik Beyannamesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi beyan ederiz. Aynı zamanda yazarlar arasında çıkar çatışmasının olmadığını, tüm yazarların çalışmaya katkı sağladığını ve her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu bildiririz.

Yazar Çıkar Çatışma Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranları

Birinci yazar araştırmaya ait tabloların ve analizlerin yapılmasını gerçekleştirirken ikinci yazar alanyazın taraması, yöntem ve tartışma kısmına katkı sunmuştur. Yazarların katkı oranları eşittir.

Kaynakça

- Aral, N., Kadan, G., & Aysu, B. (2023). Preschool education in Türkiye from past to present. *Theory and Practice in Child Development*, 3(1), 138-164.
- Anggoro, S., Andriani, A., & Aryani, I. K. (2023). Finland education success. *Proceedings Series on Social Sciences & Humanities*, 8, 63-71.
- Atasoy, M., & Güllühan, N. Ü. (2024). Dünyada ve Türkiye’de hayat bilgisi-sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili karşılaştırmalı eğitim çalışmalarındaki eğilimler. *International Primary Education Research Journal*, 8(1), 1-21.

- Aykaç, N., Kabaran, H., & Bilgin, H. (2014). Türkiye’de ve bazı Avrupa Birliği ülkelerindeki öğretmen yetiştirme uygulamalarının karşılaştırılmalı olarak incelenmesi (Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere ve Türkiye Örneği). *Turkish Studies*, 9(3), 279-292.
- Ceğer, B. (2018). *OECD ülkeleri ile Türkiye’nin eğitim harcamalarının karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Çepni, S., & Çoruhlu, T. Ş. (2010). Alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine yönelik hazırlanan hizmet içi eğitim kursundan öğretime yansımalar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 117-128.
- Çınar, K., & Dogan, C. (2019). Türkiye, Almanya ve Finlandiya öğretmen yetiştirme sistemlerinin incelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2(2), 204-218.
- Demirkan, S. (2018). Finlandiya eğitim sisteminden Türkiye’ye mesajlar. *Alınları Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 171-195.
- Duyul, S., Duyul, Y., Kesman, M., & Kesman, M. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli konusunda öğretmen görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 5(3), 20262-20262.
- Finnish National Agency for Education (EDUFI). (2025). *Finnish National Agency for Education*. <https://www.oph.fi/en/education-system>
- Erdoğan, İ. (2003). Karşılaştırmalı eğitim: Türk eğitim bilimleri çalışmaları içinde önemsenmesi gereken bir alan. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(3).
- Elmas, M. İ., & Çoruk, A. (2023). Okul öncesi öğrencilerin okula uyum sürecinde yaşadıkları sorunlar ve sürecin yönetimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Preschool and Elementary Education*, 4(1), 16-40.
- Erdoğan, İ. (2015). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri*. (7. Basım). Sümer Kitabevi.
- European Commission (EURYDICE). (2019). *Key data on early childhood education and care: Education and training in Europe 2019 edition*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2797/599318>
- European Commission (EURYDICE). (2024). *Education and training monitor 2024: Finland country report*. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor/en/country-reports/finland.html>
- European Commission (EURYDICE). (2024). Avrupa Eğitim Birliği Ağı. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/finland/overview>
- Finnish Education System Institute (FESIN). (2024). *Equity in Finnish education*. <https://www.fesin.fi/equity-in-finnish-education/>
- Gopika, J. S., & Rekha, R. V. (2025). Awareness and use of digital learning before and during COVID-19. *International Journal of Educational Reform*, 34(4), 754-766.
- Hart, P. F., & Rodgers, W. (2024). Competition, competitiveness, and competitive advantage in higher education institutions: a systematic literature review. *Studies in Higher Education*, 49(11), 2153-2177.
- International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). (2023).

- TIMSS 2023 international report.* <https://www.ica.nl/news-events/events/launch-timss-2023-longitudinal-international-results>
- Imran, M., Almusharraf, N., & Abbasova, M. Y. (2025). Digital learning transformation: A study of teachers' post-Covid-19 experiences. *Social Sciences & Humanities Open*, 11, 101228.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- King, E. J. (2012). *Comparative studies and educational decision*. Routledge.
- Kızılkaya, A. (2021). *Türkiye, Amerika ve Finlandiya okul öncesi eğitim sistemlerinin karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Lee, J., & Chen, M. (2019). Cross-country predictive validities of non-cognitive variables for mathematics achievement: Evidence based on TIMSS 2015. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 15(8), em1725.
- Memduhoğlu, H. B. (2008). Türkiye ve Avusturya eğitim sistemlerinin karşılaştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 545-559.
- Maya, İ., & Yakut, S. (2023). Comparison of Turkey and the countries with high PISA success South Korea, Finland and Canada in terms of transition education levels. *Education Reform Journal*, 8(2), 13-19.
- Mazur, H., Bolhov, V., Akhnovska, I., Dluhopolskyi, O., & Kozlovskyi, S. (2025). The impact of educational development on the countries' competitiveness in the knowledge economy. *Natsional'nyi Hirnychiy Universytet. Naukovyi Visnyk*, (1), 140-146.
- Matsieli, M., & Mutula, S. (2024). COVID-19 and digital transformation in higher education institutions: Towards inclusive and equitable access to quality education. *Education Sciences*, 14(8), 819.
- Metin, O., & Şükriye, Ü. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 273-294.
- MEB. (2016). *PISA 2015 ulusal raporu*. MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü. <https://odsgm.meb.gov.tr/www/2015-pisa-ulusal-raporu/icerik/204>
- MEB. (2018). *PISA 2018 uluslararası öğrenci başarılarını değerlendirme programı ulusal nihai rapor*. MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- MEB. (2020). TIMSS 2019 Türkiye ön raporu. https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_12/08202713_No15_TIMSS_2019_Turkiye_On_Raporu.pdf
- MEB. (2022). *PISA 2022 ulusal raporu*. MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü. https://pisa.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_03/21120745_26152640_pisa2022_rapor.pdf
- MEB. (2023). Milli Eğitim Bakanlığı Strateji ve Bütçe Dairesi Başkanlığı Reform Projeleri.

- MEB. (2024). *TIMSS 2023 Türkiye raporu*. MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü. https://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_12/04111224_timss_2023_rapor_0412.pdf
- MEB. (2024). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ortaöğretim Kurumları Genel Müdürlüğü.
- NUFFIC. (2025). *The system of education in Finland*. <https://www.nuffic.nl/en/education-systems/finland>
- OECD. (2010). *PISA 2009 Results: What students know and can do – Student performance in reading, mathematics and science (Volume I)*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2009-results-what-students-know-and-can-do_9789264091450-en.html
- OECD. (2013). *PISA 2012 results: What students know and can do: Student performance in mathematics, reading and science*. OECD Publishing.
- OECD. (2023). *PISA 2022 sonuçları (Cilt I): Eğitimde öğrenme ve eşitliğin durumu*. OECD Yayıncılık. <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>
- Orhan, A., & Vardar, A. K. (2019). Finlandiya ve Türkiye’de yabancı dil öğretmeni yetiştirme: Öğretmenlik uygulamasına karşılaştırmalı bir bakış. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 309-330.
- Özerbaş, M. A., & Safi, B. N. (2022). İngiltere, Japonya, Norveç, Finlandiya, Singapur, Rusya ve Türk eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 63-80.
- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi* (4. baskı). Pegem Akademi.
- Polat, M., (2024). *Milli Eğitim Akademisi ve öğretmen yetiştirme sürecinin dönüşümü*. İlke yayınları.
- Sabrin, M. (2018). Elementary teacher education in the top performing European TIMSS countries: A comparative study. *International Education Studies*, 11(4).
- Sahlberg, P. (2015). *Finnish lessons 2.0: What can the world learn from educational change in Finland?* Teachers College Press.
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Şendil, Ç. Ö., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256.
- Sancar, R., & Atal, D. (2021). Türkiye’de Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi Nasıl Araştırılıyor? *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 339-354.
- Tohumoglu, M., Altun, İ., Kelen, V., Durgun, B., & Aslan, R. (2025). Türkiye Örneğinde Pandemi Sonrası Eğitimde Dijitalleşme ve Erişim Sorunu. *ISPEC International Journal of Social Sciences & Humanities*, 9(1), 16-27.
- Tınaztepe, G., Kemali, S., & Evcan, S. S. (2021). Meslek liseleri zorunlu matematik dersi öğretim programlarının karşılaştırılması: Türkiye ve Finlandiya. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1245-1258.
- TÜİK. (2023). *Eğitim harcamaları istatistikleri* 2023.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Egitim-Harcamaları-Istatistikleri-2023-53557>

- Ustun, U., & Eryilmaz, A. (2018). Analysis of Finnish education system to question the reasons behind Finnish success in PISA. *Online Submission*, 2(2), 93-114.
- Ülçay, O. (2024). Türkiye yüzyılı maarif modeli değerlendirmesi. *Ulusal Eğitim Toplum ve Dünya Dergisi*, 1(2), 70-75.
- Ünal, M. (2019). *PISA sınavlarının özelliklerinin fen bilimleri öğretmenlerinin hazırlamış oldukları sınav soruları ile karşılaştırılması: PISA kültürünü yaygınlaştırma model önerisi* [Yüksek lisans tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, C., & Türkoğlu, A. (2018). Karşılaştırmalı eğitim yansımaları: “On yıl sonra”. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 31-45.
- Yonca, Z. D. (2018). Finlandiya’nın PISA başarısına etki eden faktörler ve Türkiye açısından karşılaştırılması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (14), 136-146.
- Yüner, B. (2022). Teachers’ Professional Development Needs and Barriers: Turkey Case. *Kastamonu Education Journal*, 30(1), 1-10.
- Zalli, E. (2024). Globalization and education: exploring the exchange of ideas, values, and traditions in promoting cultural understanding and global citizenship. *Interdisciplinary Journal of Research and Development*, 11(1 S1), 55-55.